

De 9 Leerstijlen

ont-dek en ont-wikkel
het talent van je kind

Inhoud

Inleiding	2
De Negen Intelligente Leerstijlen zijn:	2
De linguïstische stijl	3
De logisch-mathematische stijl	4
De ruimtelijke stijl	4
De kinestetische stijl	4
De muzikale stijl	5
De interpersoonlijke stijl	5
De intrapersonlijke stijl	6
Natuur/ecologische leerstijl	6
Spirituele leerstijl	7
De ontwikkeling van de intelligenties	8
Observeren	10
Tips bij de leerstijlen	11
Linguïstische stijl	11
Logisch-mathematische stijl	11
Ruimtelijke stijl	12
Kinesthetische stijl	12
Muzikale stijl	13
Interpersoonlijke stijl	13
Intrapersonlijke stijl	14
Natuur-ecologische stijl	14
Spirituele stijl	15
Aandacht vragen van je kind	15

Leerstijlen

Inleiding

De theorie van Multiple Intelligences is ontwikkeld door Howard Gardner en via Thomas Armstrong, auteur van een groot aantal boeken op dit gebied, bekend geworden. Vanuit de negen intelligenties kunnen we de negen leerstijlen omschrijven. Iedereen heeft alle negen intelligenties in zich, waarvan de ene intelligentie meer of minder ontwikkeld is dan de andere. Wanneer je weet welke intelligentie het best ontwikkeld is weet je hoe iemand het efficiëntst informatie (leerstof) opneemt, verwerkt en reproduceert.

Op scholen wordt voornamelijk in de logisch-mathematische leerstijl onderwezen. Hierdoor worden de overige 8 leerstijlen en hun geniale mogelijkheden verwaarloosd. De meeste intelligentietesten, zoals o.a. gebruikt in het onderwijs, richten zich vooral op het logisch-mathematisch kunnen en kennen. Daarnaast wordt in het schoolsysteem voornamelijk gebruik gemaakt van visuele en auditieve zintuiglijke kanalen. Wie de voorkeur heeft voor de kinesthetische (bewegende) stijl kan de leerstof lastiger tot zich nemen.

Leren is een ervaring en doe je met al je zintuigen en je hele lijf. Het onderwijs is daardoor in de loop der tijd gedegradeerd tot een instituut van kennisoverdracht. Gelukkig komt daar een kentering in en zien we dat o.a. beweging meer en meer wordt ingezet bij bijvoorbeeld rekenen.

Wanneer je weet hoe je zelf en/of je kind het beste informatie, leerstof, opneemt, verwerkt en reproduceert weet je ook hoe de leerstof het beste aangeboden kan worden zodat je optimaal kunt leren. En even belangrijk: welke leerstijlen minder sterk ontwikkeld zijn en waar je op een speelse manier aandacht aan mag geven om ook deze intelligenties verder te ontwikkelen.

Alhoewel deze cursus in eerste instantie is ontwikkeld om de optimale leerstijl van je kind te ontdekken is het ontdekken van je eigen leerstijl even waardevol. Jouw leerstijl kan anders zijn dan die van je kind waardoor je oog krijgt hoe jullie communicatie onderling verloopt en deze kan verbeteren.

De Negen Intelligente Leerstijlen zijn:

De linguïstische stijl **abc**

De logisch-mathematische stijl 1 2 3

De ruimtelijke stijl

De kinesthetische stijl

De muzikale stijl

De interpersoonlijke stijl

De intrapersonlijke stijl

De natuur/ecologische stijl

De spirituele stijl

De linguïstische stijl

abc

Bij deze leerstijl zien we vooral de vaardigheid van **effectief woordgebruik** zowel **gesproken** als **geschreven**.

- Een leven zonder boeken is voor je kind bijna ondenkbaar.
- Je kind houdt van woordspelletjes, scrabble, kruiswoordpuzzels, nonsens rijmpjes.
- Je kind leert het meeste van het gesproken woord.
- Plaatjes en/of televisiebeelden zeggen je kind minder. Hij hoort woorden alvorens ze op te schrijven. Gebruikt vaak nieuwe woorden of onbegrijpelijke woorden.

Mogelijke beroepen

Verbaal vaardig: verhalenverteller, redenaar, politicus.

Schriftelijk vaardig: dichter, (toneel)schrijver, redacteur, journalist.

De logisch-mathematische stijl

De persoon waarbij deze vaardigheid goed ontwikkeld is heeft het vermogen **getallen effectief te gebruiken** en **goed te redeneren**.

- Je kind kan goed hoofdrekenen.
- Wis- en natuurkunde plus wetenschappelijke ontwikkeling hebben zijn/haar interesse. Je kind zal op zoek gaan naar logische patronen.
- Wanneer je kind iets kan systematiseren, calculeren, generaliseren, categoriseren of bij het testen van hypothesen voelt je kind zich prima.
- Kan abstract, woordloos en beeldloos denken.

Mogelijke beroepen

Wiskundige, accountant, statisticus, wetenschapper, computerprogrammeur, logicus.

De ruimtelijke stijl

Bij deze leerstijl zie je vooral de vaardigheid om **visueel-ruimtelijk de wereld nauwkeurig waar te nemen**.

- Je kind ziet duidelijke beelden en is kleurgevoelig.
- Fotograferen of op een andere visuele manier beelden vastleggen heeft de voorkeur boven het geschreven woord. Je kind houdt van visuele spelletjes, puzzels leggen en doolhofjes volgen.
- Droomt vaak in levendige beelden.
- Je kind maakt vaak tekeningetjes terwijl je kind luistert.
- Heeft een goed oriëntatievermogen, kan goed kaartlezen en de weg vinden in een vreemde omgeving.
- Kan zich prima voorstellen hoe iets er vanuit de ruimte uit ziet.

Mogelijke beroepen

(Binnenhuis)architect, artiest, uitvinder, jager, verkenner, gids.

De kinesthetische stijl

Deze persoon is vaardig in het **gebruiken** van het **hele lichaam** om **ideeën of gevoelens uit te drukken**.

- De sporters onder ons.
- Je kind kan niet lang stil zitten en houdt van het maken van dingen.
- Kan makkelijk zijn/haar handen gebruiken bij het produceren of veranderen van dingen.

- De beste ideeën ontstaan vaak tijdens het wandelen of sporten.
- Dingen vastpakken en aanraken ondersteunen het leerproces. Handvaardigheid zal een favoriet vak zijn
- De gesproken taal gaat vergezeld van sprekende gebaren.
- Vindt het heerlijk om het lijf uit te dagen door lijfelijke risico's te nemen en over het algemeen loopt dat goed af omdat je kind goed gecoördineerd is.

Mogelijke beroepen

Hele lichaam: acteur, mimespeler, atleet, danser.

Handvaardig: ambachtsman, beeldhouwer monteur, chirurg.

De muzikale stijl

Deze intelligentie is gevoelig voor **ritme, toonhoogte of melodie, timbre of toonkleur** van een **muziekstuk**.

- Je kind houdt van zingen en zou zich ongelukkig voelen zonder muziek.
- Je doet je kind een groot plezier door hem/haar een muziekinstrument te laten bespelen.
- Wanneer je kind geconcentreerd bezig is kan het met zijn vingers of op andere wijze een of ander ritme tikken. Heeft vaak een wijsje in het hoofd.
- Hoort wanneer iets vals klinkt.

Mogelijke beroepen

Muziek liefhebber, muziekcriticus, componist, muzikant.

De interpersoonlijke stijl

De vaardigheid **stemmingen, intenties, motivaties en gevoelens** van **andere mensen** waar te nemen en te onderscheiden. Dit kan ook **gezichtsuitdrukkingen, stem en gebaren** bevatten.

- Je kind houdt van groepsactiviteiten en heeft vaak een grote vriendenkring.
- Wat je kind al kan vindt het leuk om aan anderen te leren.
- Je kind is echt een sociaal dier en beschikt over natuurlijk leiderschap.
- Je kind zal vaak om advies gevraagd worden door deze en gene.
- Houdt van groepssport of andere groepsactiviteiten.
- Alleen zijn is niets voor je kind.

Mogelijke beroepen

Raadgever, politiek leider

De intrapersoonlijke stijl

Zelfkennis en het vermogen te **handelen op basis van deze kennis**. Deze stijl ontwikkelt zich vaak pas op **latere leeftijd**.

- Je kind filosofeert graag.
- Volgt graag cursussen op het gebied van zelfontwikkeling,
- Het zijn personen, die naar hogere doelen streven in het leven.
- De rust wordt gevonden in de natuur.
- Een onafhankelijke mening en sterk ontwikkelde wil zijn kenmerken.
- Een eigen bedrijf heeft de voorkeur boven in loondienst werken.
- Kluizenaars type.
- Praat alleen over hobby's en of bezigheden als dat noodzakelijk is.
- Houdt soms een dagboek bij over zijn eigen vorderingen op het spirituele pad.

Mogelijke beroepen

Psychotherapeut, religieus / spiritueel leider

Natuur/ecologische leerstijl

Deskundigheid in het **herkennen en classificeren** van de vele **soorten**, zowel flora als fauna, van een omgeving. Dit is inclusief andere fenomenen als wolkenformaties, bergen e.d. Wanneer je in een stedelijke omgeving woont kan dit onderscheidingsvermogen naar bijvoorbeeld auto's, sneakers of cd-hoesjes uitbreiden.

- Je kind is dol op dieren en in de natuur zijn.
- Wanneer je kind een lievelingsdier heeft gaat je kind er helemaal voor.
- Het kan zijn dat je kind bewust geen vlees eet.
- Je kind komt vaak met zieke dieren of uit het nest gevallen vogeltjes thuis.
- Je kind zal voor de natuur of het goede doel actie ondernemen.
- Je kind geniet van de schoonheid van de natuur.

Mogelijke beroepen

Zoöloog, botanicus, bioloog, milieuactivist

Spirituele leerstijl

Het **innerlijk weten** dat alles met alles samenhangt, een **onderdeel zijn van het grote geheel**. Ook het innerlijk weten over leven en sterven.

- Je kind heeft een sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel en leeft daar naar.
- Oneerlijkheid, onrecht of geweld kan je kind woedend maken.
- Deze mensen zijn vrede-stichters en bruggenbouwers.
- Je kind ervaart een innerlijke kern.
- Er is verbinding met het niet-zintuigelijk waarneembare.
- Je kind heeft veel existentiële vragen.

Thomas Armstrong ziet dit nog niet als een echte leerstijl, omdat deze intelligentie door de andere acht intelligenties heen loopt. Zelf vind ik het wel een leerstijl, omdat we deze meer en meer zien bij de kinderen. Deze kinderen zijn vaak hooggevoelig en snel overprikkeld.

Mogelijke beroepen
Filosoof

De ontwikkeling van de intelligenties

Een intelligentie wordt gestimuleerd door deelname aan een cultureel gewaardeerde activiteit en bevordert zo de groei van het individu. Hierdoor heeft elke intelligentie zijn eigen ontwikkelingstraject. Dat houdt in dat iedere activiteit in de vroege kindertijd opkomt, zijn eigen tijd heeft te pieken in een mensenleven en zijn eigen patroon om snel of langzaam te verminderen naarmate men ouder wordt.

Of een intelligentie zich kan ontwikkelen hangt van een drietal factoren af:

Biologische aanleg, inclusief erfelijke aanleg of genetische factoren en eventuele verwondingen voor, tijdens en na de geboorte. Wanneer je bijvoorbeeld geboren bent met een sterk ontwikkelde muzikale intelligentie en het gezin waarin je opgroeit heeft dat in veel mindere mate dan zou je wel eens het ‘zwarte schaap’ van de familie kunnen worden.

Persoonlijke levensgeschiedenis, inclusief de ervaringen met ouders, leerkrachten, vrienden en anderen, die je stimuleren of afremmen in het ontwikkelen van een intelligentie. Wanneer je in een omgeving opgroeit met voornamelijk mensen waarbij de kinesthetische stijl goed ontwikkeld is zul je waarschijnlijk ook een goede sporter of danser worden.

Culturele en historische achtergrond, inclusief de tijd en plaats waarin je bent geboren en opgegroeid, de culturele of historische ontwikkeling op de verschillende gebieden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de 18^e eeuw in Oostenrijk de periode waarin Wolfgang Amadeus Mozart opgroeide. Muziek stond toen in hoog aanzien.

De volgende omgevingsinvloeden kunnen een intelligentie positief of negatief beïnvloeden:

Toegang tot bronnen en mentors: wanneer je ouders arm zijn kun je je geen muziekinstrument of -lessen veroorloven.

Historisch-culturele factoren: wanneer je aanleg toont voor schrijven en dat wordt hogelijk gewaardeerd is de kans groot dat je een beurs kunt krijgen om je verder te ontwikkelen.

Geografische factoren: wanneer je op het platteland woont kunnen aspecten van de natuur-ecologische intelligentie zich beter ontwikkelen dan in hartje stad met weinig groen.

Familiale factoren: wanneer jij graag een kunstenaar wilt worden, maar je ouders hebben een carrière als wetenschapper voor je in gedachten, dan kan het stimuleren van de logisch-mathematische intelligentie ten koste gaan van jouw ruimtelijke intelligentie.

Situationele factoren: wanneer je mee moest helpen in het gezin om het hoofd boven water te houden en je ervaart nu hetzelfde in je eigen gezin, dan heb je weinig tijd over voor het ontwikkelen van jouw intelligenties.

Als er al testen bestaan waarin we een overzicht zouden kunnen maken welke van de negen intelligenties in meer of mindere mate ontwikkeld zijn bij een persoon houd dan een slag om de arm. De beste manier om er achter te komen welke leerstijl(en) de voorkeur heeft van je kind is puur door observeren.

Observeren

Hoe kom je er achter aan welke leerstijl of leerstijlen je kind de voorkeur geeft. Dat doe je door middel van observeren. In dit gedeelte geef ik een overzicht waar je op kunt letten. Achteraan in deze cursus vind je per leerstijl een vragenlijst waar je gebruik van kunt maken.

Thomas Armstrong schrijft in zijn boek *Multiple Intelligences in the classroom* dat een verhelderende manier is te kijken naar hoe je kind zich 'misdraagt' (in de klas).

De linguïstische stijl zal voor zijn of haar beurt praten.

De logisch-mathematische stijl zal blijven doorvragen of redeneren.

De ruimtelijke stijl zal doodelen of dagdromen.

De kinesthetische stijl zal friemelen.

De muzikale stijl zal vaak neuriën.

De interpersoonlijke stijl zal een onderonsje beginnen met anderen.

De intrapersoonlijke stijl zal wegdromen.

De natuur-ecologische stijl zal ongevraagd een dier meenemen.

De spirituele stijl zal wegdromen of existentiële vragen stellen.

Tips bij de leerstijlen

Linguïstische stijl

abc

Verhalen vertellen: stop dat wat je kind moet leren in een verhaal. Bijvoorbeeld bij het leren van de tafels: een magisch land waar magische dieren of mensen wonen, die alles met een getal van 1 t/m 9 vermenigvuldigen.

Brainstormen: kom met zoveel mogelijk ideeën voor bijvoorbeeld een opstel, een spreekbeurt of zo. In dit stadium is elk idee, hoe bizar het misschien klinkt, goed. Ga daarna groeperen en selecteren.

Spraakrecorder: laat je kind zijn of haar ideeën, alles wat het weet over een bepaald onderwerp inspreken. Wanneer je kind schrijven een uitdaging vindt, eerst inspreken en dan op papier zetten. Of juist dat wat het geschreven heeft zelf laten voorlezen en dan afluisteren. Wanneer iets raar klinkt zal het opvallen. Je kind kan het dan alsnog verbeteren. Hierbij denk ik voornamelijk aan kinderen die dyslexie hebben.

Journaliseren: een schrift bijhouden over een bepaald onderwerp, je kind de vorderingen die het maakt in een vak zelf op laten schrijven, een strategie opschrijven die je kind bij een rekensom zou gebruiken behoren tot de mogelijkheden. Hierbij kunnen ook andere leerstijlen toegevoegd worden zoals tekeningen, schetsen, foto's, dialoog enzovoorts. Ook het intrapersonlijke aspect komt hierbij aan bod.

Logisch-mathematische stijl

1 2 3

Berekeningen en kwantificeringen: cijfers en getallen zijn niet alleen voorbehouden voor de wis-, natuur- en scheikunde lessen. Wat dacht je van bijvoorbeeld hoeveel mensen er nu in je woonplaats wonen en hoeveel dat 50 jaar geleden was? Hoeveel mensen zijn er bijgekomen in die 50 jaar? Waar is er allemaal gebouwd en hoeveel straten zijn er daardoor bijgekomen. Of wanneer je een recept hebt voor twee personen, maar je bent met zijn vieren. Wat heb je dan nodig?

Classificeren en categoriseren: een logisch-mathematische voorkeur wil graag informatie in een rationeel kader plaatsen, ongeacht het soort gegeven of het nu taal, logisch-mathematisch, ruimtelijk of een andere leerstijl is. Bijvoorbeeld: welke dieren hebben vleugels? Andere vormen van classificeren en categoriseren zijn: tijdlijnen, diagrammen, mindmaps (in het midden van een blad het onderwerp opschrijven en daaromheen de bijbehorende zaken opschrijven). Wie, wat, waar, wanneer en waarom vragen.

Socratische vragen: je kind heeft een mening over iets en door kritische vragen te stellen wordt deze mening wel of niet bevestigd. Het gaat erom dat je kind zelf leert kritisch te denken zodat je kind zich geen meningen uit sterke emotionele of passionele momenten vormt.

Ruimtelijke stijl

Visualisaties: laat je kind de ogen sluiten en in hun hoofd de beelden m.b.t. het onderwerp oproepen. Je kunt hierbij het beeld oproepen van een schoolbord, t.v. of filmscherm waarop de beelden worden geprojecteerd. Wanneer er om de informatie gevraagd wordt hoeft je kind alleen de ogen te sluiten en het bewuste bord/scherm weer voor zich te zien.

Kleur als signaal: laat je kind kleuren gebruiken als 'kleurcodes' voor diverse onderdelen. Bijvoorbeeld minsommen rood, optelsommen groen, tafels oranje. Of bij taal kleur alle t's groen. De lievelingskleur van je kind kun je als stressvermindering gebruiken. Wanneer je kind een woord niet kent, of de oplossing van een probleem niet weet het hoofd vullen met de lievelingskleur, wellicht dat het antwoord dan wel komt.

Beeldmetaforen: een metafoor vergelijkt een idee met een ander schijnbaar niet-verwant idee. Een beeldmetafoor wordt dan uitgedrukt in beelden.

Ideeën schetsen: in plaats van notities te maken of te mindmappen kan je kind schetsjes maken van de ideeën. Het gaat niet om tekentechnische hoogstandjes, maar het vertalen van een idee in een tekeningetje.

Grafische symbolen: in plaats van (steek)woorden op te schrijven gebruik symbolen. Bijvoorbeeld voor een vaste stof, vloeibare stof of gas.

Kinesthetische stijl

Antwoorden met het lichaam: de meest bekende is de hand opsteken wanneer je een vraag hebt of wilt antwoorden. Variaties hierop kunnen zijn: raak je oorlel aan wanneer je het snapt, wrijf over je neus wanneer je het niet snapt.

Theater: laat je kind een onderwerp uitbeelden. Een voorstellinkje maken met poppetjes of pionnetjes om een verhaal dat je kind gelezen heeft uit te beelden.

Kinesthetische concepten: pantomime, beeld een idee of onderwerp uit. Hints: laat je kind een woord of zin uitbeelden waarbij een ander het woord of de zin moet raden.

Denken met je handen: is je kind vaardig met de fijne motoriek laat je kind met allerlei materialen opdrachten uitwerken. Bijvoorbeeld letters of woorden van klei of pijpragers, driedimensionale collages of 2 dimensionale collages.

Lichaams'kaarten': je kunt het lichaam als een kaart voorstellen waarop antwoorden of strategieën worden opgeslagen. De meest bekende strategie is het tellen op je vingers. Je lichaam kan ook Nederland voorstellen: wanneer je hoofd Friesland is waar ligt dan Groningen, Limburg etc.?

Muzikale stijl

Ritmes, liedjes, raps, gezangen: het meest bekende zijn de tafels, die in een bepaald ritme worden opgezegd. Ook woorden, stukjes tekst of een concept kunnen op een ritme, rap of liedje gezet worden. Begeleid door percussie of een ander muziekinstrument, dat vergroot de impact.

Discografie: zoek muziek en liedjes op uit de periode in de geschiedenis waar je kind mee bezig is. Of zoek muziek van het land of werelddeel dat je kind aan het bestuderen is.

Supergeheugen muziek: rustige, klassieke muziek in vierkwartsmaat op de achtergrond kan zeer effectief zijn terwijl je kind luistert naar de instructie of uitleg. Zorg dat je kind ontspannen is door het hoofd op tafel te laten rusten of lekker te gaan liggen.

Muzikale concepten: bijvoorbeeld een cirkel kan in muziek omgezet worden door met een hoge toon te beginnen, die langzaam daalt en daarna weer omhoog gaat. Zo kun je ook andere vormen in muziek omzetten. Een ander idee is om verschillende personages uit een boek door een instrument of muziekstuk te laten vertegenwoordigen. Peter en de Wolf van Prokofjev is zo'n professioneel voorbeeld.

Sfeermuziek: voordat je kind aan bijvoorbeeld een boek begint dat zich afspeelt in de bergen bij een waterval kun je je kind eerst laten luisteren naar een waterval. Met de huidige technische mogelijkheden en creativiteit kun je een heel eind komen de muzikale leer intelligentie te ondersteunen.

Interpersoonlijke stijl

Delen: wellicht een van de makkelijkste manieren om de interpersoonlijke stijl te ondersteunen. Laat je kind vertellen wat het weet over een bepaald onderwerp en deel jouw inzichten of dat van een vriendje, opa of oma.

Samenwerken: laat je kind samen met een (groepje) vriendjes of vriendinnetjes huiswerk of een opdracht maken. Iedereen levert een bijdrage en is mede verantwoordelijk voor het geheel. Al gauw zal er een 'leider' opstaan, die zaken organiseert.

Bordspellen: ben je erg creatief dan zou je zelf over een bepaald onderwerp een bordspel kunnen maken. Uiteraard is Triviant ook een goede optie. Een informatief kwartetspel is ook een mogelijkheid. De interactie en het plezier dragen bij aan het ontspannen leren.

Als-of-spel: behandelt de geschiedenisles een bepaalde periode, kijk dan of je tijdens het eten kunt doen alsof het die tijd was. Wat aten de mensen toen? Wat hadden ze aan? Wat werd er aan tafel besproken?

Intrapersoonlijke stijl

Reflectietijd: gun je kind tijd voor zichzelf, zodat je kind weer even tot zichzelf kan komen, de beëindigde taak kan afronden en zich kan voorbereiden op de volgende activiteit. Een minuut kan al volstaan om weer op te laden.

Persoonlijke connectie: een intrapersonlijke leerstijl stelt zich vaak de vraag: wat heeft dit met mij te maken? Zoek samen naar verbanden tussen de leerstof en gebeurtenissen in het leven van je kind.

Keuzes maken: geef je kind zoveel mogelijk de gelegenheid keuzes te maken. Is je kind nog jong beperk het aantal keuzes tot twee. Bijvoorbeeld twee soorten groenten op tafel. Maak je nu je huiswerk of over een uur? Bouw het langzaam op. Leren keuzes maken is als een spier die getraind wordt. Hoe vaker je kind de gelegenheid krijgt hoe makkelijker het wordt.

Doelen bepalen: dit is misschien wel een van de belangrijkste vaardigheden voor het leven. Begeleid je kind hierin dat de doelen realistisch blijven. Je kunt korte termijn doelen opstellen: wat wil je vandaag leren of deze week? Wat wil je over een jaar, 5 jaar of 10 jaar kunnen?

Natuur-ecologische stijl

Natuurwandelingen: een biologies buiten is voor de hand liggend. Ook wereldoriëntatie leent zich hier makkelijk voor: wat voor landschap is dit? Wat voor wolken? Geschiedenis, rekenen en literatuur ligt wat minder voor de hand: stel dat dit Duinkerken is: hoe vluchtten de geallieerden dan? Wanneer dit het bos is van Hans en Grietje hoe lopen ze dan?

Naar buiten kijken: kijk samen met je kind naar de vogels buiten. Wat voor weer is het? Of laat je kind naar buiten kijken voor inspiratie voor een opstel of verhaal.

Planten en dergelijke: zet een paar plantjes op de kamer van je kind of andere dingen uit de natuur. Je kunt hierbij denken aan mooie takken, vogelveren, stenen etc.

Huisdieren: naast het feit dat een huisdier 'veilig' is om een relatie aan te gaan met de natuur kun je ook veel wetenschappelijke onderzoekjes doen: hoeveel eet je huisdier? Leren observeren: hoe gedraagt je huisdier zich. Een huisdier kan ook fungeren als 'alter-ego'. Hoe zou Fikkie hierover denken?

Eco-studie: hier kun je alle vakken aan ophangen. Met hoeveel dieren is een bedreigde diersoort afgenomen in de laatste 30 jaar? Hoe wordt een wet aangenomen m.b.t. het milieu? Hoe beschermt de hoofdpersoon in een boek het bos?

Spirituele stijl

Zoals al eerder gezegd is er nog discussie of dit wel of niet een leerstijl is. We zien het steeds meer om ons heen dat kinderen gevoeliger zijn, meer dingen 'zien', 'horen', 'voelen' of 'weten'. Deze kinderen hebben het vooral nodig dat je eerlijk tegen ze bent. Wanneer jij je rot voelt en er wordt naar gevraagd en jij zegt dat je je prima voelt brengt dat je kind in verwarring. Wat zij voelen en wat jij zegt komt niet overeen. Veel eigenschappen en tips vind je ook terug bij de intrapersonlijke stijl. Je kind heeft veel tijd voor zichzelf nodig.

Voor elke leerstijl heb ik een mindmap gemaakt en deze vind je achter in dit boek.

Aandacht vragen van je kind

De linguïstische stijl: woorden opschrijven

De logisch-mathematische stijl: gebruik een stopwatch en schrijf de verstreken tijd op

De ruimtelijke stijl: plak een foto (van je kind) op dat aandachtig is

De kinesthetische stijl: leg je vinger tegen je lip

De muzikale stijl: een ritme klappen en laat je kind het ritme terugklappen als antwoord

De interpersoonlijke stijl: fluister in het oor van je kind en laat het terugfluisteren in jouw oor

De intrapersonlijke stijl: begin te praten en laat je kind in eigen tempo het gedrag aanpassen

De natuur/ecologische stijl: gebruik een dierengeluid.

De spirituele stijl: begin met 'ik voel'

Bronvermelding

Multiple Intelligences in the Classroom: Thomas Armstrong

ISBN 978-1-4366-0789-2

Observatieformulieren

De linguïstische stijl

abc

- Houd van woordspelletjes ☐
- Houd van boeken lezen ☐
- Waardeert nonsens rijmpjes, tongbrekers, woordspelingen ☐
- Luistert graag naar gesproken verhalen of podcasts e.d. ☐
- Heeft een ruime woordenschat voor haar/zijn leeftijd ☐
- Communiqueert naar anderen voornamelijk met het gesproken woord ☐
- Schriftelijk taalgebruik is beter dan van leeftijdgenootjes ☐
- Vertelt (stoere) verhalen of maakt grapje ☐
- Heeft een goed geheugen voor namen, plaatsen, datums en details ☐
- Een kei in spelling ☐

De logisch-mathematische stijl

1 2 3

- Heeft veel vragen hoe iets werkt ☐
- Vindt het leuk met cijfers te werken of te spelen ☐
- Vindt de rekenles leuk ☐
- Vindt rekenen en computers interessant, indien er geen computer is dan reken-
Spelletjes en wetenschappelijke spelletjes ☐
- Houdt van strategische spelletjes als schaken, dammen of Stratego ☐
- Houdt van logische puzzels of hersenkrakers ☐
- Houdt van categoriseren, hiërarchiën of andere logische patronen ☐
- Voert graag wetenschappelijke experimentjes uit in de klas of in de vrije tijd ☐
- Toont interesse in wetenschap-gerelateerde onderwerpen ☐
- Doet het goed op Piagetian-achtige beoordelingen van logisch denken ☐

Piaget was de eerste die de cognitieve ontwikkeling van kinderen beschreef. Deze ontwikkeling loopt via vier fasen samenhangend met de leeftijd. Je kind doet het dus in elke fase goed op het gebied van logisch denken.

De ruimtelijke stijl

- Verhaalt duidelijke visuele beelden ☐
- Leest gemakkelijker kaarten, diagrammen en grafieken dan tekst ☐
- Dagdroomt veel ☐
- Houdt van creatieve vakken als tekenen, boetsen en beeldhouwen ☐
- Is goed in tekenen ☐
- Kijkt graag films of andere visuele presentaties ☐

Maakt graag puzzels, doolhoven of vergelijkende activiteiten ☐

Bouwt interessante driedimensionale bouwwerken (bijvoorbeeld met Lego) ☐

Haalt meer uit de plaatjes dan de woorden tijdens het lezen ☐

Doedelt in werkboeken, werkbladen of anderszins ☐

De kinesthetische stijl

Blinkt uit in één of meer sporten ☐

Beweegt, wriemelt, trommelt met vingers of tikt met voeten bij lang stilzitten ☐

Kan goed iemand nabootsen ☐

Houdt ervan dingen uit elkaar te halen en weer in elkaar te zetten ☐

Legt de handen helemaal over iets heen wat het zojuist gezien heeft ☐

Houdt van rennen, springen, stoeien of andere vergelijkbare activiteiten ☐

Heeft een goede fijne motoriek en is handig met bijvoorbeeld houtbewerken, naaien of mechanica ☐

Heeft een dramatische manier om zichzelf uit te drukken ☐

Verhaalt verschillende fysieke sensaties tijdens het denken of werken ☐

Houdt van tactiele ervaringen zoals werken met klei of vingerverven ☐

De muzikale stijl

Vertelt je wanneer iets vals klinkt of bij een andere dissonant in de muziek ☐

Herinnert zich makkelijk liedjes of melodieën ☐

Heeft een goede zangstem ☐

Bespeelt een muziekinstrument of zingt in een koor of andere vorm van samenspel ☐

Heeft een ritmische manier van spreken en bewegen ☐

Neuriet onbewust in zichzelf tijdens het werken ☐

Tikt ritmisch met de vingers tijdens het werken ☐

Is gevoelig voor omgevingsgeluiden (bijvoorbeeld regen op het dak) ☐

Reageert verheugd wanneer er muziek opgezet wordt ☐

Zingt geleerde liedjes ook buiten het klaslokaal ☐

De interpersoonlijke stijl

Houdt van contacten met vrienden ☐

Heeft aangeboren leiderskwaliteiten ☐

Geeft advies aan vrienden met problemen ☐

Lijkt 'straat'wijs te zijn ☐

Is lid van clubs, comité's, organisaties of vriendengroepen ☐

Vindt het leuk anderen iets te leren ☐

Houdt van spelletjes spelen met anderen ☐

Heeft twee of meer hechte vriendschappen
Heeft een goede empathie of bezorgdheid t.o.v. anderen
Zijn gezelschap wordt vaak opgezocht door anderen

☐
☐
☐

De intrapersonlijke stijl

Vertoont een gevoel van onafhankelijkheid of sterke wil
Heeft een realistische kijk op zijn/haar sterke en zwakke kanten
Kan goed alleen spelen of studeren
Heeft een andere manier van leven en leren
Praat weinig over zijn/haar hobby of interesse
Heeft een goed gevoel voor zelfsturing
Geeft de voorkeur aan alleen werken dan samenwerken
Geeft accuraat aan hoe hij/zij zich voelt
Leert van eigen fouten en successen
Heeft een goed gevoel van eigenwaarde

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

De natuur/ecologische stijl

Praat veel over zijn/haar lievelingsdier of favoriete plek in de natuur
Houdt van uitjes in de natuur, naar de dierentuin of een natuur-historisch museum
Toont gevoel voor natuurlijke formaties als bergen of wolken of in de stad voor bijvoorbeeld schoenen of auto's.
Verzorgt graag de planten in huis en tuin
Is enthousiast tijdens het leren over ecologie, natuur, planten of dieren
Spreekt zich uit over dierenrechten of de bescherming van de aarde
Houdt van natuurprojecten als vlinder- en insectenverzamelingen, vogels kijken, dieren verzorgen of planten/bomen bestuderen
Neemt zieke dieren mee naar huis of andere dingen uit de natuur zoals veren of stenen
Doet het goed bij vakken als biologie op school
Is vaak te vinden bij een aquarium of kooi tijdens een bezoek

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

De spirituele stijl

Kan zich ontzettend druk maken over onrechtvaardigheid
Is snel overprikkeld
Zegt dingen die het mogelijkwerwijs nog niet kan weten
Heeft veel tijd voor haarzelf of zichzelf nodig
Zal graag mindfulness of yoga lessen volgen

☐
☐
☐
☐
☐

Houdt van rituelen
Kan ouwelijk overkomen
Voelt zich verbonden met het grote geheel
Kan helderziend, -horend, -wetend zijn

☐
☐
☐
☐

Beknopt overzicht Leerstijlen

Leerstijl	Kenmerken	Symbool-systemen	Piek	Ontwikkelings-factoren	Culturele waarde	Evolutionaire oorsprong	Aanwezig in andere soorten	Historische factoren
Linguïstisch 	gevoelig voor toon, structuur, betekenis en functie van woorden en taal	fonetische talen (Nederlands)	schrijver, redenaar	explodeert' in de vroege kinderjaren en blijft intact tot op hoge leeftijd	mondelijke geschiedenis, verhalenverteller, literatuur	geschreven notaties 30.000 jaar teruggaand	vermogen van apen om te benoemen	mondelijke overdracht van belangrijke gebeurtenissen voor de boekdrukkunst
Logisch-mathematisch 	gevoelig en capabel te onderscheiden; logische en numerieke patronen; vaardig in het omgaan met lange redeneringen	computer-taal	wetenschapper, wiskundige	piekt in adolescentie en vroege volwassenheid, neemt na het 40e jaar af	wetenschappelijke ontdekking-en; wiskundige theoriën, rekenen en klassificatiesystemen	vroege nummersystemen en kalenders	bijen die de afstand berekenen d.m.v. dans	belangrijker geworden door de invoering van computers
Ruimtelijk 	vermogen tot accuraat waarnemen van de visueel-ruimtelijke wereld en het uitvoeren van transformatie op zijn eigen initiële percepties	ideografische talen (Chinees)	beeldend kunstenaar, architect	topologisch denken in de vroege kinderjaren gaat op 9-10 jarige leeftijd over in wiskundig denken; artistiek oog blijft tot op hoge leeftijd intact	kunstwerken; navigatiesystemen; architectonische bouwwerken; ontdekkingen	grottekeningen	territoriaal instinct bij sommigen dieren	belangrijk met het gebruik van video en andere visuele technologieën

Beknopt overzicht Leerstijlen

Kinesthetisch 	goede lichaams-beheersing en vaardig met voorwerpen omgaan (ambachtsman)	gebaren-taal, braille	atleet, danser, beeldhouwer	varieert afhankelijk van kracht en lenigheid of domein (basketbal, mime)	ambachten, atletische verrichting-en; dans-vormen; beeldhouw-werk; toneelspel	bewijs van vroeg gereedschap gebruik	gebruik van gereed-schap door primaten en mieren-eters en andere soorten	was belangrijker in de agrarische periode
Muzikaal 	vermogen om ritme, toonhoogte en timbre te waarderen in alle vormen van muzikale expressie	muzikale notatie systemen, Morse	componist, muzikant	vroegste intelligentie dat zich ontwikkelt	componisten, muzikanten, muzikale opnames	bewijs van muziekinstru-menten uit het stenen tijdperk	vogelzang	was belangrijker in de mondelinge cultuur toen communicatie meer muzikaal was
Interper-sonlijk 	vermogen adequaat te reageren op stemming-en temperament, motivatie en verlangens van	sociale signalen; gebaren en gezichtsuit-drukking-en	raadgever, politiek leider	hechting gedurende de eerste drie levensjaren cruciaal	politieke documenten, sociale instituten	gemeen-schappelijke woongroepen voor jagers / verzamelaars	moederlijke binding waargeno-men bij primaten en andere diersoorten	belangrijker geworden door de ontwikkeling van de diensteneconomie
Intraper-sonlijk 	toegang tot zijn eigen innerlijk voelen en de vaardigheid van het onderscheiden van zijn eigen emoties; kennis van eigen sterke en zwakke punten	symbolen van het Zelf (dromen en kunstwerk-en)	psychothera-peut, religieus leider	vormen van grenzen tussen het Zelf en de Ander gedurende de eerste drie jaren	religieuze systemen, psycholo-gische theoriën, overgangsri-tuelen	vroeg bewijs van religieus leven	chimpan-sees kunnen zichzelf in spiegel aanwijzen, apen ervaren angst	wordt belangrijker naarmate de samenleving complexer wordt, vraagt om keuzes te maken
Natuur-ecologisch 	vaardigheid in het onderscheiden van leden van een soort, herkennen van andere, naburige soorten	klassifica-tiesystemen van soorten	naturalist, bioloog, milieuactivist	kan dramatisch opkomen bij sommige jonge kinderen; door scholing of ervaring kan de expertise	indeling van volkeren, kruidenover-levering, jachtrituelen	vroege jachtgereed-schappen onthullen begrip van andere soorten	jachtinstinct in diverse soorten om prooi en niet-prooi te onderschei-den	belangrijker in de agrarische periode; uit de gratie tijdens de industriële periode; nu belangrijk geworden om de

Beknopt overzicht Leerstijlen

Spiritueel 	innerlijk weten dat alles met alles samenhangt; sterk rechtvaardig- heidsgevoel	religieuze symbolen (kruis, Christen- dom, Davidster, Jodendom, wassende maan en ster, Islam)	filosoof	is bij geboorte aanwezig, kan in de kindertijd weggedrukt worden om op latere leeftijd weer terug te komen	elke cultuur heeft zijn geloofssysteem en, mythes, dogma's, rituelen	jaagrituelen en begraafrituelen van de prehistorische mens	Rouwende olifanten	in overgang naar het Aquariustijdperk belangrijk geworden
--	---	--	----------	---	---	--	-----------------------	---

Beknopt overzicht Leerstijlen

Leerstijl	Kenmerken	Symbool-systemen	Piek	Ontwikkelings-factoren	Culturele waarde	Evolutionaire oorsprong	Aanwezig in andere soorten	Historische factoren
Linguistisch 	gevoelig voor toon, structuur, betekenis en functie van woorden en taal	fonetische talen (Nederlands)	schrijver, redenaar	explodeert' in de vroege kinderjaren en blijft intact tot op hoge leeftijd	mondelijke geschiedenis, verhalenverteller, literatuur	geschreven notaties 30.000 jaar teruggaand	vermogen van apen om te benoemen	mondelijke overdracht van belangrijke gebeurtenissen voor de boekdrukkunst
Logisch-mathematisch 	gevoelig en capabel te onderscheiden; logische en numerieke patronen; vaardig in het omgaan met lange redeneringen	computer-taal	wetenschapper, wiskundige	piekt in adolescentie en vroege volwassenheid, neemt na het 40e jaar af	wetenschappelijke ontdekking-en; wiskundige theoriën, rekenen en classificatie-systemen	vroege nummersystemen en kalenders	bijen die de afstand berekenen d.m.v. dans	belangrijker geworden door de invoering van computers
Ruimtelijk 	vermogen tot accuraat waarnemen van de visueel-ruimtelijke wereld en het uitvoeren van transformatie op zijn eigen initiële percepties	ideogra-fische talen (Chinees)	beeldend kunstenaar, architect	topologisch denken in de vroege kinderjaren gaat op 9-10 jarige leeftijd over op wiskundig denken; artistiek oog blijft tot op hoge leeftijd intact	kunstwerken; navigatie-systemen; architectonische bouwwerken; ontdekkingen	grottekening-en	territoriaal instinct bij sommigen dieren	belangrijk met het gebruik van video en andere visuele technologieën
Kinesthetisch 	goede lichaams-beheersing en vaardig met voorwerpen omgaan (ambachtsman)	gebaren-taal, braille	atleet, danser, beeldhouwer	varieert afhankelijk van kracht en lenigheid of domein (basketbal, mime)	ambachten, atletische verrichting-en; dans-vormen; beeldhouw-werk; toneelspel	bewijs van vroeg gereedschap gebruik	gebruik van gereed-schap door primaten en mieren-eters en andere soorten	was belangrijker in de agrarische periode

Beknopt overzicht Leerstijlen

Muzikaal 	vermogen om ritme, toonhoogte en timbre te waarderen in alle vormen van muzikale expressie	muzikale notatie systemen, Morse	componist, muzikant	vroegste intelligentie dat zich ontwikkelt	componisten, muzikanten, muzikale opnames	bewijs van muziekinstrumenten uit het stenen tijdperk	vogelzang	was belangrijker in de mondelinge cultuur toen communicatie meer muzikaal was
Interpersoonlijk 	vermogen adequaat te reageren op stemming- en temperament, motivatie en verlangens van anderen	sociale signalen; gebaren en gezichtsuitdrukking-en	raadgever, politiek leider	hechting gedurende de eerste drie levensjaren cruciaal	politieke documenten, sociale instituten	gemeenschappelijke woongroepen voor jagers / verzamelaars	moederlijke binding waargenomen bij primaten en andere diersoorten	belangrijker geworden door de ontwikkeling van de diensten-economie
Intrapersoonlijk 	toegang tot zijn eigen innerlijk voelen en de vaardigheid van het onderscheiden van zijn eigen emoties; kennis van eigen sterke en zwakke kanten	symbolen van het Zelf (dromen en kunstwerk-en)	psychotherapeut, religieus leider	vormen van grenzen tussen het Zelf en de Ander gedurende de eerste drie jaren cruciaal	religieuze systemen, psychologische theoriën, overgangsritualen	vroeg bewijs van religieus leven	chimpan-sees kunnen zichzelf in spiegel aanwijzen, apen ervaren angst	wordt belangrijker naarmate de samenleving complexer wordt, vraagt om keuzes te maken
Natuur-ecologisch 	vaardigheid in het onderscheiden van leden van een soort, herkennen van andere, naburige soorten	klassificatiesystemen van soorten	naturalist, bioloog, milieuactivist	kan dramatisch opkomen bij sommige jonge kinderen; door scholing of ervaring kan de expertise toenemen	indeling van volkeren, kruidenoverlevering, jachtrituelen	vroeg jachtgereedschappen onthullen begrip van andere soorten	jachtinstinct in diverse soorten om prooi en niet-prooi te onderscheiden	belangrijker in de agrarische periode; uit de gratie tijdens de industriële periode; nu belangrijk geworden om de aarde te beschermen

Beknopt overzicht Leerstijlen

Spiritueel 	innerlijk weten dat alles met alles samenhangt; sterk rechtvaardigheidsgevoel	religieuze symbolen (kruis, Christendom, Davidster, Jodendom, wassende maan en ster, Islam)	filosoof	is bij geboorte aanwezig, kan in de kindertijd weggedrukt worden om op latere leeftijd weer terug te komen	elke cultuur heeft zijn geloofssysteem en, mythes, dogma's, rituelen	jaagrituelen en begraafrituelen van de prehistorische mens	Rouwende olifanten	in overgang naar het Aquariustijdperk belangrijk geworden
--	--	--	-----------------	---	---	---	---------------------------	--